

למקום זה כדי להכינו לעבודת הפרה האדומה, הקרויה חטאת ונשחטת בצפון, ושאת דמה מזים נוכח פתח ההיכל הנמצא במזרח.

וכיון שיזכור זאת, הוא ישים לב להיות זריז במעשיה ובסדר עבודתה [רש"י].

ועתה מבארת הגמרא: מאי "בירה" הנזכרת במשנה במסכת פרה?

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מקום היה בהר הבית, ו"בירה" שמו.

וריש לקיש אמר: כל המקדש כולו קרוי בירה.

שנאמר [דברי הימים א כט יט] שהתפלל דוד שיזכה שלמה בנו לבנות את בית המקדש, את "הבירה אשר הכינותי" לבנות ולא זכיתי לכך.

ועתה מבארת הגמרא את מקור הדין של פרישת הכהן הגדול לפני יום הכיפורים, ואת המקור לפרישת הכהן השורף את הפרה.

מנא הני מילי?

אמר רב מניומי בר חלקיה אמר רבי מחסיה בר אידי אמר רבי יוחנן: למדים את דין הפרישה מפרישת אהרן ובניו בשבעת ימי המילואים.

אמר קרא [ויקרא ח לד] בפרשת המילואים: "כאשר עשה ביום הזה [כמו שצוה אותם לפרוש מבינתם שבעת ימים בימי המילואים, כך צוה ה' בדברים נוספים לעשות, לכפר עליכם]."

ודרשינן:

"לעשות" — אלו מעשי פרה.

"לכפר" — אלו מעשי יום הכפורים.

והוינן בה: בשלמא כוליה קרא של הפרשה [לעשות לכפר] בפרה אדומה בלבד לא מתוקם — היות ו"לכפר" כתיב בו.

ופרה אדומה — לאו בת כפרה היא.

אלא הא תיקשי: אימא, כוליה האי קרא — ביום הכפורים בלבד הוא דכתיב!

אמרי לתרץ: יליף בגזירה שוה "צוה צוה".

כתיב הכא בפרישה של ימי המילואים: "צוה ה' לעשת".

וכתיב התם, בפרשת פרה אדומה [במדבר יט ב]: "ואת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר".

מה להלן בפרשת פרה אדומה עוסק הכתוב בפרה — אף כאן בפסוק "צוה ה' לעשות לכפר", מדובר הכתוב בענין הכהן העוסק בפרה אדומה.

ומה כאן בימי המילואים מדובר בציווי של פרישה — אף להלן בפרשת פרה אדומה יש מצות פרישה.

ופרכינן: ואולי הלימוד הוא בגזירה שוה של ב-ב ימי המילואים ליום הכיפורים בלבד.

ואימא: "צוה" של ימי המילואים מלמד בגזירה שוה ל"צוה" דיום הכפורים, שצריך הכהן הגדול לפרוש, ואין לנו לימוד על פרישה בפרה אדומה.

דכתיב בעבודת יום הכיפורים של אהרן הכהן [ויקרא טז לד]: "ויעש כאשר צוה ה' את משה!?" (4)

ומשנינן: דנין בגזירה שוה "צוה" של פרה אדומה דנאמר לפני עשיה של הפרה, מ"צוה" של ימי המילואים דנאמר לפני העשיה של ימי המילואים.

ואין דנין "צוה" של יום הכיפורים דנאמר לאחר עשיה של אהרן הכהן, מ"צוה" דנאמר לפני עשיה בימי המילואים.

ופרכינן: ואימא שדנים בגזירה שוה "צוה" דקרבנות ציבור, דכתיב בהם [ויקרא ז לח]: "ביום צותו את בני ישראל". ונלמד שכל כהן צריך לפרוש שבעה ימים לפני עבודתו בקרבנות ציבור!?

ומשנינן: דנין "צוה" מ"צוה", ואין דנין "צותו" מ"צוה".

ופרכינן: ומאי נפקא מינה אם אין הלשון שבשני הפסוקים זהה בדיוק, והרי דיינו שיהיה ענין המילים שוה.

כי והרי תנא רבי ישמעאל: נאמר בנגעי בתים [ויקרא יד לט]:

"ושב הכהן".

והוא אמור על בית שהוסגר מחמת נגע שבוע ימים, שאם ראה הכהן שפשה הנגע, דינו לחלוץ את האבן שיש בה נגע, ולהוריד את הטיט שמסביב, ולחזור ולטוח את הקיר הבית מחדש.

ואחרי כן נאמר: "ובא הכהן".

והוא אמור בבית שלא פשה בו הנגע בסוף השבוע הראשון, אלא הוסגר לשבוע שני, שאז אפילו אם לא פשה הנגע בסוף השבוע השני אלא עמד בעינו, חולצים את אבניו וטחים אותו.

ולמדים בגזירה שוה "ושב הכהן", שנאמר בסוף השבוע הראשון בבית שפשה בו הנגע, על חילוץ האבנים גם בבית הזה, שלא פשה בו הנגע אחר שבועיים, שנאמר בו "ובא הכהן".

כי זו היא "שיבה" — זו היא "ביאה".

והיינו, שדיינו בדמיון העניני שבין שני הפסוקים כדי ללמד ממנו גזירה שוה.

ואם כן, יש לנו גם ללמוד בגזירה שוה של "צוה — צוותו".

ומשנינן: הני מילי שיש לדרוש גזירה שוה גם בדמיון הענין - היכא דליכא גזירה שוה אחרת דדמי ליה באותה הלשון.

אבל היכא דאיכא גזירה שוה דדמי ליה באותה הלשון — מהגזירה שוה דדמי ליה בלשון המדויקת ילפינן, ולא מהגזירה שוה הבנויה על דמיון הענין בלבד.

ועתה מבארת הגמרא את מה שאמר רבי יוחנן: "לכפר" — אלו מעשה יום הכפורים.

4. עיין בתוס' שהקשו הרי נאמר בפסוק של המילואים "לכפר", וממנו כבר למדנו על פרישת הכהן הגדול ביום הכיפורים.

והיונן בה: ואימא כונת הכתוב היא לכפרה
דנאמרה בקרבנות, ונאמר שיצטרך הכהן
העובד בקרבנות אלו לפרוש שבעה ימים?

ומשנינן: מי, וכי ידעינן הי כהן מתרמי,
יפול בגורלו לעבוד בקרבנות אלו, דבעי ליה,
שנחייבו פרישה קודם לכן?

אמרי: אלמה מדוע לא אפשר להפרישו?

הרי יתכן הדבר אם ניבעי ליה פרישה
לכוליה משמרת בית אב, שמתוך כולם
קבוע לכל אחד יומו, ויפרוש כל אחד
מהכהנים שבוע קודם יום עבודתו!?

ומשנינן: דנין יום הכיפורים, שהוא דבר
שקבוע לו זמן, מימי המילואים, שגם הם
"דבר שקבוע לו זמן" [שהרי היו פעם אחת
בזמן קבוע].

לאפוקי קרבנות, דכל יומא איתנחו, ולכן
אין הם נלמדים מ"לכפר" האמור בימי
המילואים.

ותו היונן בה: ואימא שקרבנות הרגלים,
שהם דבר שקבוע לו זמן, שיהיו נכללים
ב"לכפר", ויצטרכו הכהנים פרישת שבעה
ימים לפני הרגל!?

ומשנינן: דנין יום הכיפורים, שהוא דבר
שנוהג רק פעם אחת בשנה, מימי המילואים,
שהוא "דבר הנוהג רק פעם אחת בשנה".
והיינו, שאירעו פעם אחת בלבד.⁽⁵⁾

לאפוקי רגלים — דלאו פעם אחת בשנה
נינהו, אלא שלש פעמים בשנה.

ופרכינן: ואימא ברגל אחד מתוך שלשת
הרגלים, שהוא פעם אחת בשנה, ואפשר
ללמוד אותו מימי המילואים, יצטרכו
הכהנים לפרוש שבוע ימים לפניו!?

וכי תימא לתרץ: כי לא ידעינן הי מיניהו,
איזה משלשת הרגלים יהיה אותו הרגל
שיצטרכו לפרוש לפניו. שאין אנו יכולים
להכריע איזה מהם עדיף ללומדו מימי
המילואים:

יש לך לומר כי יש להעדיף את אחד
המועדים:

אי או את חג המצות — הואיל ופתח בו
הכתוב תחלה בפרשיות המועדים.

אי או חג הסוכות — הואיל ומרובה מצותו
[סוכה ולולב וערבה וניסוך המים]⁽⁶⁾

אלא כך יש לתרץ:

דנין פרישת כהן גדול שהיא שבעה ימים
ליום אחד [יום הכיפורים] — מפרישת
שבעה ימי המילואים ליום אחד [השמיני
למילואים].

ואין דנין פרישת שבעה ימים לשבעה ימי
הרגל — מפרישת שבעה ימי המילואים
ליום אחד [השמיני למילואים].

התורה במדבר ז יג. ובריטב"א כאן.

6. ויבינו החכמים איזה מהם חשוב יותר. תוס' הרא"ש.

5. ולשיטות הראשונים שבכל פעם שחונכים את
המקדש יש לעשות חנוכת המזבח בקרבנות של
שבעת ימי מילואים, הכונה היא לכך שאין
עושים זאת אלא פעם אחת בשנה. עיין ברמב"ן
ספר המצוות סוף השרש השלישי, ובפירושו על

ופרכינן: **ואימא יום שמיני עצרת** –
דפרישת שבועה ליום אחד הוא!?

ומשנינן: **דנין ים הכיפורים**, שהוא **דבר שאין קדושה לפניו**, מהמילואים שהם **דבר שאין קדושה לפניו**.

ואין דנין שמיני עצרת שהוא דבר שיש קדושה של המועד לפניו, מהמילואים שהם **דבר שאין קדושה לפניו**.

ופרכינן: **וכי לא קל וחומר הוא!**?

השתא, דבר שאין קדושה לפניו - בעי פרישה.

דבר שיש קדושה לפניו - לא כל שכן שצריך פרישה לפניו!?

אמר רב משרשיא: לא אפשר לדורשו בקל וחומר, כי יש לנו גזירת הכתוב:

"כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם" כתיב. לא הצריך הכתוב פרישה אלא ליום שהוא **כזה** דוגמתו, ולא ביום שקדושתו חמורה ממנו, אך אינו דוגמתו.

רב אשי אמר: כך יש לתרץ מדוע לא נלמד על שמיני עצרת שיהיה צריך פרישה לפניו:

מי איכא מידי האם יש דבר שכזה, דעיקר רגל שבעת ימי חג הסוכות לא בעי פרישה לפניהם, ואילו שמיני עצרת, שהוא טפל דידיה, כיומו השמיני של חג הסוכות – בעי פרישה!?

ואפילו למאן דאמר "שמיני עצרת – רגל בפני עצמו הוא", ואינו טפל לחג הסוכות,

גם אין ללמוד על פרישה לפניו, לפי שאינו נקרא רגל בפני עצמו לגמרי.

אלא, **הני מילי שנקרא חג בפני עצמו, לענין פז"ר קש"ב**, שהם ראשי תיבות של ששה ג-א ענינים שבהם חלוק שמיני עצרת מחג הסוכות:

פ – פייס בפני עצמו, שמגרילים איזה כהנים יעבדו ביום זה, שאין הוא שייך למשמרת העובדת בחג הסוכות.

ז – ברכת הזמן "שהחיינו" בפני עצמו.

ר – רגל בפני עצמו לענין שאין שם חג הסוכות חל עליו, ומזכירים אותו בפני עצמו בתפילה ובברכת המזון.⁽⁷⁾

ק – קרבן בפני עצמו.

ש – שיר של הלויים בפני עצמו.

ב – ברכה מיוחדת למלך, שהיו נוהגים לברכה רק בשמיני עצרת.

אבל לענין תשלומין של קרבן חגיגה, שחייבים להביאו ברגל, חג שמיני עצרת – יום תשלומין דיום טוב ראשון של חג הסוכות ראשון הוא.

דהא תנן: מי שלא חג, שלא הביא את קרבן חגיגתו ביום טוב הראשון של חג הסוכות – חונג וחולך כל שבעת ימי הרגל כולו. וגם יכול להשלים את חובתו ביום טוב האחרון של חג.

ומוכח שיום שמיני עצרת טפל הוא לחג הסוכות, ולכן לא יתכן שדוקא הוא, שהוא

7. והתוס' ביארו בשם רש"י [במסכת סוכה דף מז] שאין יושבים בו בסוכה.